

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
<http://www.corelab.ece.ntua.gr/~pagour/introcs/shmmy/>

Επιμέλεια: Νίκος Παπασπύρου (nickie@softlab.ntua.gr)

Μοντέλα Προγραμματισμού

- ✓ Συναρτησιακός προγραμματισμός
- ✓ Λογικός προγραμματισμός
- ✓ Αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός

Κύρια προγραμματιστικά μοντέλα (i)

- ◆ Προστακτικός προγραμματισμός
(*imperative programming*)
 - FORTRAN, Algol, COBOL, BASIC, C, Pascal, Modula-2, Ada
- ◆ Συναρτησιακός προγραμματισμός
(*functional programming*)
 - LISP, ML, Scheme, Miranda, Haskell
- ◆ Λογικός προγραμματισμός
(*logic programming*)
 - Prolog

Κύρια προγραμματιστικά μοντέλα (ii)

- ◆ Αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός
(*object-oriented programming*)
 - Simula, Smalltalk, C++, Eiffel, Java
- ◆ Παράλληλος/κατανεμημένος προγραμματισμός
(*parallel/concurrent/distributed programming*)
 - OCCAM, Concurrent C, Ada, Java

Συναρτησιακός προγραμματισμός (i)

◆ Πλεονεκτήματα

- Συντομία *(2-10 φορές μικρότερος κώδικας)*
- Ευκολία στην κατανόηση
- Λιγότερα σφάλματα εκτέλεσης
- Επαναχρησιμοποίηση, αφαίρεση, δόμηση
- Αυτόματη διαχείριση μνήμης

Παράδειγμα: QuickSort σε Haskell

```
qsort [] = []
qsort (x:xs) = qsort lt ++ [x] ++ qsort ge
  where lt = [y | y <- xs, y < x]
        ge = [y | y <- xs, y >= x]
```

Συναρτησιακός προγραμματισμός (ii)

◆ Μειονεκτήματα

- Μειωμένη απόδοση
- Μεγαλύτερες απαιτήσεις μνήμης

◆ Όχι μειονεκτήματα 😊

αλλαγή φιλοσοφίας στον προγραμματισμό

- Όχι μεταβλητές, όχι εντολές
- Εκφράσεις και συναρτήσεις

◆ Τα παραδείγματα που ακολουθούν είναι σε **Haskell**

<http://www.haskell.org/>

Δηλώσεις και εξαγωγή τύπων

◆ Δήλωση συναρτήσεων

```
inc n = n+1  
f t = t * inc t
```

◆ Δήλωση τιμών

```
x = f 6  
y = f (f 2)
```

◆ Εξαγωγή τύπων

(type inference)

- Οι τύποι υπολογίζονται αυτόματα

```
inc, f :: Int -> Int  
x, y   :: Int
```

Υπολογισμοί τιμών

◆ Υπολογισμός τιμής

$x \rightarrow f\ 6 \rightarrow 6 * inc\ 6$
 $\rightarrow 6 * (6+1) \rightarrow 6 * 7 \rightarrow 42$

◆ Το αποτέλεσμα είναι ανεξάρτητο της σειράς των επιμέρους υπολογισμών *(υπό κ.σ.)*

$y \rightarrow f\ (f\ 2) \rightarrow f\ (2 * inc\ 2)$
 $\rightarrow f\ (2 * (2+1)) \rightarrow f\ (2 * 3) \rightarrow f\ 6$
 $\rightarrow 6 * inc\ 6 \rightarrow 6 * (6+1) \rightarrow 6 * 7 \rightarrow 42$

$y \rightarrow f\ (f\ 2) \rightarrow f\ 2 * inc\ (f\ 2)$
 $\rightarrow (2 * inc\ 2) * inc\ (2 * inc\ 2)$
 $\rightarrow (2 * (2+1)) * inc\ (2 * (2+1))$
 $\rightarrow (2 * (2+1)) * (2 * (2+1) + 1) \rightarrow \dots \rightarrow 42$

Τοπικές δηλώσεις

◆ Με χρήση του **let**

```
x = let inc n = n+1
      f t = t * inc t
      in f 6
```

◆ ... ή με χρήση του **where**

```
x = f 6
    where inc n = n+1
          f t = t * inc t
```

◆ Οι τοπικές δηλώσεις ακολουθούν κανόνες εμβέλειας όπως π.χ. της Pascal

Πλειάδες τιμών

◆ Συναρτήσεις με πολλές παραμέτρους

```
add :: (Int, Int) -> Int
add (x, y) = x+y
```

◆ ... και πολλά αποτελέσματα

```
solve2eq :: (Double, Double, Double)
          -> (Double, Double)
solve2eq (a, b, c) =
  let d = b*b - 4*a*c
      x1 = (-b - sqrt(d)) / (2*a)
      x2 = (-b + sqrt(d)) / (2*a)
  in (x1, x2)
```

Αναδρομή

- ◆ Στο συναρτησιακό προγραμματισμό είναι ο κύριος τρόπος επαναληπτικών υπολογισμών

- Υπολογισμός παραγοντικού

```
factorial n =  
  if n <= 1 then 1  
  else n * factorial (n-1)
```

- Υπολογισμός Μ.Κ.Δ. (αλγόριθμος Ευκλείδη)

```
gcd (n, 0) = n  
gcd (n, m) = gcd(m, n `mod` m) αν m≠0
```

pattern matching στις παραμέτρους

Συναρτήσεις υψηλής τάξης

- ◆ Συναρτήσεις που παίρνουν ως παραμέτρους άλλες συναρτήσεις

```
twice :: (Int -> Int, Int) -> Int  
twice (f, x) = f (f x)
```

```
inc n = n + 1  
plus2 x = twice (inc, x)
```

- ◆ ... ή που έχουν ως αποτέλεσμα συναρτήσεις

```
plusN :: Int -> (Int -> Int)  
plusN x = let f y = x + y  
           in f
```

Ανώνυμες συναρτήσεις

- ◆ “Η συνάρτηση που απεικονίζει κάθε n στο $n+1$ ”

$\lambda n. n+1$

$\backslash n \rightarrow n+1$

- ◆ Παράδειγμα

```
twice :: (Int -> Int, Int) -> Int
twice (f, x) = f (f x)
```

```
plus2 :: Int -> Int
plus2 x = twice (\n -> n+1, x)
```

```
plusN :: Int -> (Int -> Int)
plusN x = \y -> x + y
```

Παραμέτρων συνέχεια

(i)

◆ “Currying” *(Haskell B. Curry)*

- Μια συνάρτηση με δύο παραμέτρους ισοδυναμεί με μια συνάρτηση που δέχεται την πρώτη παράμετρο και επιστρέφει μια συνάρτηση που δέχεται τη δεύτερη

```
add :: (Int, Int) -> Int  
add (x, y) = x+y
```

```
add' :: Int -> (Int -> Int)  
add' x = \y -> x+y
```

*Curried
version*

```
add (x, y) == (add' x) y
```

◆ Απλούστερη γραφή curried συναρτήσεων

```
add :: Int -> Int -> Int
```

```
add x y = x+y
```

```
twice :: (Int -> Int) -> Int -> Int
```

```
twice f x = f (f x)
```

◆ Με τις curried συναρτήσεις επιτρέπεται η “μερική εφαρμογή”

```
twice (add 20) 2 → add 20 (add 20 2)  
→ add 20 (20+2) → 20+(20+2) → 42
```

◆ Ακολουθίες ομοειδών στοιχείων

```
digits :: [Int]
```

```
digits = [0,1,2,3,4,5,6,7,8,9]
```

```
dictionary :: [(String, String)]
```

```
dictionary = [("apple", "μήλο"),  
              ("pear", "αχλάδι"),  
              ("pencil", "μολύβι")]
```

◆ Παραδείγματα με λίστες

- Εύρεση μήκους

```
length [] = 0
```

```
length (x:xs) = 1 + length xs
```

◆ Παραδείγματα με λίστες (συνέχεια)

- Συνένωση δύο λιστών

```
concat [] ys = ys
```

```
concat (x:xs) ys = x : concat xs ys
```

- Αντιστροφή λίστας

```
reverse [] = []
```

```
reverse (x:xs) =
```

```
  concat (reverse xs) [x]
```

- Αντιστροφή λίστας *(καλύτερη υλοποίηση)*

```
reverse xs = aux xs []
```

```
  where aux [] ys = ys
```

```
        aux (x:xs) ys = aux xs (x:ys)
```


◆ Παραδείγματα με λίστες και συναρτήσεις υψηλής τάξης

- Εφαρμογή μιας συνάρτησης σε όλα τα στοιχεία μιας λίστας

```
map f [] = []
```

```
map f (x:xs) = f x : map f xs
```

- “Φιλτράρισμα” των στοιχείων μιας λίστας

```
filter f [] = []
```

```
filter f (x:xs) =
```

```
    if f x then x : filter f xs
```

```
    else filter f xs
```


◆ Περισσότερες πολυμορφικές συναρτήσεις

```
length  :: [a] -> Int
```

```
concat  :: [a] -> [a] -> [a]
```

```
reverse :: [a] -> [a]
```

```
filter  :: (a -> Bool) -> [a] -> [a]
```

- και με περισσότερους “άγνωστους” τύπους

```
map     :: (a -> b) -> [a] -> [b]
```

- ένα ακόμα σύνθετο παράδειγμα

```
zip     :: [a] -> [b] -> [(a, b)]
```

```
zip [] ys = []
```

```
zip xs [] = []
```

```
zip (x:xs) (y:ys) = (x,y) : zip xs ys
```

◆ Απλές απαριθμήσεις

```
data Light = Red | Green | Yellow
next :: Light -> Light
next Green = Yellow
next Yellow = Red
next Red = Green
```

◆ Πιο σύνθετοι τύποι δεδομένων

```
data Number = NInteger Int
           | NReal Double
           | NComplex Double Double
neg (NInteger n) = NInteger (-n)
neg (NReal r) = NReal (-r)
neg (NComplex x y) = NComplex (-x) (-y)
```

◆ Αναδρομικά ορισμένοι τύποι

- Συνδεδεμένες λίστες

```
data ListOfInt = Nil | Cons Int List
```

ή και πολυμορφικές λίστες

```
data List a = Nil | Cons a (List a)
```

- Παραδείγματα

```
sum :: List Int -> Int
```

```
sum Nil = 0
```

```
sum (Cons x xs) = x + sum xs
```

```
length :: List a -> Int
```

```
length Nil = 0
```

```
length (Cons x xs) = length xs
```

◆ Αναδρομικά ορισμένοι τύποι (συνέχεια)

- Πολυμορφικά δυαδικά δέντρα

```
data Tree a = Nil
           | Node a (Tree a) (Tree a)
```

- Μέτρηση κόμβων

```
count :: Tree a -> Int
count Nil = 0
count (Node a left right) =
  1 + count left + count right
```

◆ Αναδρομικά ορισμένοι τύποι (συνέχεια)

- Διάσχιση κατά βάθος

```
preorder :: Tree a -> [a]
```

```
preorder Nil = []
```

```
preorder (Node a left right) =
```

```
  a : preorder left ++ preorder right
```

- Διάσχιση κατά πλάτος

```
traverseBF :: Tree a -> [a]
```

```
traverseBF t = aux [t]
```

```
  where aux [] = []
```

```
        aux (Nil : ts) = aux ts
```

```
        aux (Node a left right : ts) =
```

```
          a : aux (ts ++ [left, right])
```

◆ Αναδρομικά ορισμένοι τύποι (συνέχεια)

- Διάσχιση κατά βάθος *(καλύτερη υλοποίηση)*

```
preorder t = aux t []  
  where aux Nil ts = ts  
        aux (Node a left right) ts =  
          a : aux left (aux right ts)
```

- Διάσχιση κατά πλάτος *(καλύτερη υλοποίηση)*

```
traverseBF t = aux [t] []  
  where  
    aux [] [] = []  
    aux [] ys = aux (reverse ys) []  
    aux (Nil : xs) ys = aux xs ys  
    aux (Node a left right : xs) ys =  
      a : aux xs (right : left : ys)
```


Πρόθυμη και οκνηρή αποτίμηση (i)

◆ Πρόθυμη αποτίμηση (*eager evaluation*)

- Οι υπολογισμοί γίνονται το νωρίτερο δυνατόν
- Οι παράμετροι των συναρτήσεων αποτιμώνται πριν την κλήση
- π.χ. LISP, ML, Scheme

◆ Οκνηρή αποτίμηση (*lazy evaluation*)

- Οι υπολογισμοί γίνονται το αργότερο δυνατόν, δηλαδή μόνο αν χρειαστεί το αποτέλεσμα τους
- Οι παράμετροι των συναρτήσεων αποτιμώνται την πρώτη φορά που θα χρειαστεί η τιμή
- π.χ. Miranda, Haskell

Πρόθυμη και οκνηρή αποτίμηση (ii)

◆ Παράδειγμα: άπειρη αναδρομή

```
loop n = loop (n+1)
```

```
foo x y = if x == 1 then y else 42
```

- Πρόθυμη αποτίμηση

```
foo 7 (loop 0) → foo 7 (loop (0+1))
```

```
→ foo 7 (loop 1) → foo 7 (loop (1+1))
```

```
→ foo 7 (loop 2) → ... (δεν τερματίζεται)
```

- Οκνηρή αποτίμηση

```
foo 7 (loop 0)
```

```
→ if 7 == 1 then loop 0 else 42
```

```
→ 42
```

Πρόθυμη και οκνηρή αποτίμηση (iii)

- ◆ Παράδειγμα: άπειρη λίστα πρώτων αριθμών με το κόσκινο του Ερατοσθένη

```
primes :: [Int]
primes = sieve (natsgt 2)
  where
    natsgt n = n : natsgt (n+1)
    sieve (x:xs) =
      x : sieve (filter (ndiv x) xs)
    ndiv x y = y `mod` x /= 0
```

```
primes == [2,3,5,7,11,13,17,19,23,29,...]
```

```
allnats = 0 : map (\n -> n+1) allnats
```

Πέρα από το συναρτησιακό μοντέλο

- ◆ “Αγνός” συναρτησιακός προγραμματισμός
(*purely functional programming*)
- ◆ Παρενέργειες (*side effects*)
 - Μεταβλητές (*mutable variables*)
 - ανάθεση (αποθήκευση τιμής)
 - προσπέλαση (ανάκληση τιμής)
 - Είσοδος/έξοδος (*input/output*)
 - εκτύπωση σε οθόνη ή σε αρχείο
 - ανάγνωση από το πληκτρολόγιο ή από αρχείο

Λογικός προγραμματισμός

◆ Κεντρική ιδέα

- Το πρόγραμμα είναι εκφρασμένο σε μια μορφή συμβολικής λογικής
- Η εκτέλεση του προγράμματος ισοδυναμεί με τη διεξαγωγή συλλογισμών σε αυτή τη λογική

◆ Η γλώσσα Prolog

- W.F. Clocksin and C.S. Mellish,
Programming in Prolog, 4th edition,
Springer-Verlag, New York, 1997.

(predicate logic)

◆ Προτάσεις

- Δηλώσεις σε συμβολική μορφή που είναι είτε αληθείς είτε όχι αληθείς
- Αναφέρονται σε αντικείμενα και σε σχέσεις μεταξύ αυτών
- Ατομική πρόταση: **κατηγορημα (ορίσματα)**
- Τελεστές:
 \neg (όχι) \wedge (και) \vee (ή)
 \Rightarrow (συνεπάγεται) \Leftarrow (προκύπτει από)
 \Leftrightarrow (ισοδυναμεί) \forall (για κάθε) \exists (υπάρχει)

◆ Κανονική μορφή και προτάσεις Horn

- Κάθε πρόταση μπορεί να γραφεί στην παρακάτω κανονική μορφή

$$B_1 \vee B_2 \vee \dots \vee B_m \Leftarrow A_1 \wedge A_2 \wedge \dots \wedge A_n$$

όπου A_1, A_2, \dots, A_n και B_1, B_2, \dots, B_m είναι ατομικές προτάσεις

- Πολλές (αλλά όχι όλες) οι προτάσεις μπορούν να γραφούν σε μορφή *πρότασης Horn*

$$B \Leftarrow A_1 \wedge A_2 \wedge \dots \wedge A_n$$

$$\text{ή} \quad A_1 \wedge A_2 \wedge \dots \wedge A_n$$

◆ Δήλωση γεγονότων

`male(john) .`

`male(george) .`

`female(mary) .`

`female(jenny) .`

`parent(john, george) .`

`parent(mary, george) .`

`parent(john, jenny) .`

`parent(mary, jenny) .`

◆ Δήλωση κανόνων

`father(X, Y) :- parent(X, Y), male(X) .`

`mother(X, Y) :- parent(X, Y), female(X) .`

◆ Δήλωση κανόνων (συνέχεια)

`human(X) :- male(X) .`

`human(X) :- female(X) .`

`brother(X,Y) :- male(X) , parent(Z,X) ,
parent(Z,Y) .`

`sister(X,Y) :- female(X) , parent(Z,X) ,
parent(Z,Y) .`

◆ Ερωτήσεις – στόχοι

(goals)

`?- male(john) .`

yes

`?- male(mary) .`

no

◆ Ερωτήσεις – στόχοι (συνέχεια)

?- male (peter) .

no

?- male (X) .

X=john ;

X=george ;

no

?- human (X) .

X=john ;

X=george ;

X=mary ;

X=jenny ;

no

◆ Ερωτήσεις – στόχοι (συνέχεια)

?- brother (george , jenny) .

yes

?- mother (X , george) .

X=mary ;

no

?- sister (X , Y) .

X=jenny , Y=george ;

X=jenny , Y=jenny ;

X=jenny , Y=george ;

X=jenny , Y=jenny ;

no

(resolution)

◆ Αλγόριθμος επίλυσης

- Η ερώτηση-στόχος συγκρίνεται με τα γεγονότα και τα αριστερά μέλη των κανόνων
- **Ενοποίηση (*unification*)**: αυτή η σύγκριση προκαλεί πιθανώς τη συγκεκριμενοποίηση κάποιων μεταβλητών
- Αν η σύγκριση επιτύχει για κάποιο γεγονός, ο στόχος έχει ικανοποιηθεί
- Αν επιτύχει για το αριστερό μέλος κανόνα, οι υποθέσεις προστίθενται στη λίστα των στόχων

◆ Αλγόριθμος επίλυσης (συνέχεια)

- **Επιστροφή (*backtracking*):** αν ένας στόχος αποτύχει, δηλαδή δεν μπορεί να ικανοποιηθεί, ο αλγόριθμος επιστρέφει στον αμέσως προηγούμενο στόχο και επαναλαμβάνει με διαφορετική επιλογή γεγονότος ή κανόνα

◆ Παράδειγμα

?- mother (X, george) . backtracking

parent (X, george) , female (X) . ←

X=john

parent (john, george) , female (john) . ✗

X=mary

parent (mary, george) , female (mary) . ✓

Μειονεκτήματα της Prolog

(i)

- ◆ Η σειρά εμφάνισης γεγονότων, κανόνων και στόχων είναι καθοριστική

```
ancestor (X, X) .
```

```
ancestor (X, Y) :- ancestor (Z, Y) ,  
parent (X, Z) .
```

- Για το λόγο αυτό υπάρχει η **τομή ! (cut)**
- ◆ Υπόθεση κλειστού κόσμου
 - Οι μόνες αληθείς προτάσεις είναι αυτές που αποδεικνύονται βάσει των γνωστών γεγονότων και κανόνων

◆ Το πρόβλημα της άρνησης

- Μια αρνητική πρόταση **not** A είναι αληθής όταν ο στόχος A δεν μπορεί να ικανοποιηθεί
- Αυτή η άρνηση δεν ταυτίζεται με τη λογική άρνηση, π.χ. **not not** $A \neq A$

◆ Το πρόβλημα των “προδιαγραφών”

- Ένα πρόγραμμα ισοδυναμεί με τον ορισμό των **προδιαγραφών** του σε κατηγορηματική λογική
- Ο μετασχηματισμός των προδιαγραφών σε **αλγόριθμο** επίλυσης είναι ένα άλυτο πρόβλημα

◆ Αριθμητικές πράξεις

```
daysOf (january, Y, 31) .
daysOf (february, Y, 29) :-
    Y mod 400 ::= 0,
    Y mod 4000 =\= 0, !.
daysOf (february, Y, 29) :-
    Y mod 4 ::= 0,
    Y mod 100 =\= 0, !.
daysOf (february, Y, 28) .
daysOf (march, Y, 31) .
...
daysOf (december, Y, 31) .

validDate (D, M, Y) :- daysOf (M, Y, X) ,
    D >= 1, D <= X.
```


◆ Λίστες

```
length([], 0) .
```

```
length([X|Xs], N) :-
```

```
    length(Xs, M), N is M+1 .
```

```
member(X, [X|_]) .
```

```
member(X, [_|Xs]) :-
```

```
    member(X, Xs) .
```

```
append([], Ys, Ys) .
```

```
append([X|Xs], Ys, [X|Zs]) :-
```

```
    append(Xs, Ys, Zs) .
```

◆ Λίστες (συνέχεια)

```
?- length([1,2,3,4,5],X) .
```

```
X=5;
```

```
no
```

```
?- member(X,[1,2,3]) .
```

```
X=1;
```

```
X=2;
```

```
X=3;
```

```
no
```

```
?- append([1,2,3],[4,5,6],L) .
```

```
L=[1,2,3,4,5,6];
```

```
no
```

◆ Λίστες (συνέχεια)

```
?- append(X, [4,5], [1,2,3,4,5]).
```

```
X=[1,2,3];
```

```
no
```

```
?- append([1|X], Y, [1,2,3]).
```

```
X=[], Y=[2,3];
```

```
X=[2], Y=[3];
```

```
X=[2,3], Y=[];
```

```
no
```

◆ Λίστες και (αφελής) ταξινόμηση

```
sort(L, SL) :-  
    permutation(L, SL), sorted(SL), !.  
permutation(L, [H|T]) :-  
    append(V, [H|U], L),  
    append(V, U, W),  
    permutation(W, T).  
permutation([], []).  
sorted([]).  
sorted([H|T]) :- sortedx(H, T).  
sortedx(_, []).  
sortedx(N, [H|T]) :- N=<H, sortedx(H, T).
```

◆ Λίστες και (αφελής) ταξινόμηση (συνέχεια)

```
?- sort([42,13,77],L) .
```

```
L=[13,42,77];
```

```
no
```

```
?- permutation([1,2,3],X) .
```

```
X=[1,2,3];
```

```
X=[1,3,2];
```

```
X=[2,1,3];
```

```
X=[2,3,1];
```

```
X=[3,1,2];
```

```
X=[3,2,1];
```

```
no
```

◆ Λίστες και QuickSort

```
qsort([H|T], S) :-  
    split(H, T, A, B),  
    qsort(A, SA),  
    qsort(B, SB),  
    append(SA, [H|SB], S).  
  
split(H, [A|X], [A|Y], Z) :-  
    A < H, split(H, X, Y, Z).  
split(H, [A|X], Y, [A|Z]) :-  
    H < A, split(H, X, Y, Z).  
split(_, [], [], []).
```

Αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός (i)

◆ Αντικειμενοστρεφές (*object-oriented*) μοντέλο ανάπτυξης λογισμικού

- Το πρόγραμμα είναι οργανωμένο ως ένα σύνολο από **αλληλεπιδρώντα αντικείμενα**
 - Κάθε αντικείμενο περιέχει:
 - **δεδομένα** (*data*), που χαρακτηρίζουν την κατάσταση του
 - **μεθόδους** (*methods*), δηλαδή κώδικα που υλοποιεί τη συμπεριφορά του
- ⇒ **ενθυλάκωση** (*encapsulation*)

Αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός (ii)

◆ Βασικές αρχές

- Κατά την ανάλυση και τη σχεδίαση, δείτε τα αντικείμενα βάσει της **διαπροσωπείας** τους (interface) και όχι βάσει της υλοποίησής τους
- Προσπαθήστε να κρύψετε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος της υλοποίησης
- Προσπαθήστε να επαναχρησιμοποιήσετε αντικείμενα
- Προσπαθήστε να ελαχιστοποιήσετε τις διασυνδέσεις μεταξύ αντικειμένων

Αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός (iii)

◆ Πλεονεκτήματα

- Φυσική περιγραφή, τουλάχιστον για ορισμένες περιοχές εφαρμογών
- Αφαίρεση, δόμηση, επαναχρησιμοποίηση
- Ιδιαίτερα διαδεδομένος σήμερα, πληθώρα γλωσσών και εργαλείων τον υποστηρίζουν

◆ Μειονεκτήματα

- Υπερτιμημένος... 😊
- Διόγκωση κώδικα

◆ Τα παραδείγματα που ακολουθούν είναι σε Java

<http://java.sun.com/>

◆ Παράδειγμα: μετρητής

```
public class Counter
{
    private int value;

    Counter () { value = 0; }

    void inc () { value++; }
    int get () { return value; }
}
```

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
public class DemoProgram
{
    public static
        void main (String [] args)
    {
        Counter c = new Counter ();
        for (int i=0; i<42; i++) {
            c.inc ();
            System.out.println (c.get ());
        }
    }
}
```

◆ Παράδειγμα: μιγαδικοί αριθμοί

```
public class Complex
{
    private double re, im;

    Complex ()
        { re = im = 0.0; }
    Complex (double r)
        { re = r; im = 0.0; }
    Complex (double r, double i)
        { re = r; im = i; }

    void negate ()
        { re = -re; im = -im; }
```

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
Complex add (Complex c) {  
    return new Complex(re + c.re,  
                       im + c.im);  
}  
  
void print () {  
    System.out.print(re);  
    if (im > 0.0)  
        System.out.print("+");  
    if (im != 0.0) {  
        System.out.print(im);  
        System.out.print("j");  
    }  
}  
}
```

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
public class DemoProgram2
{
    public static
        void main (String [] args)
    {
        Complex c1 = new Complex(1);
        Complex cj = new Complex(0, 1);
        Complex c;

        c = c1.add(cj);
        c.negate();
        c.print();
        System.out.println("\n");
    }
}
```

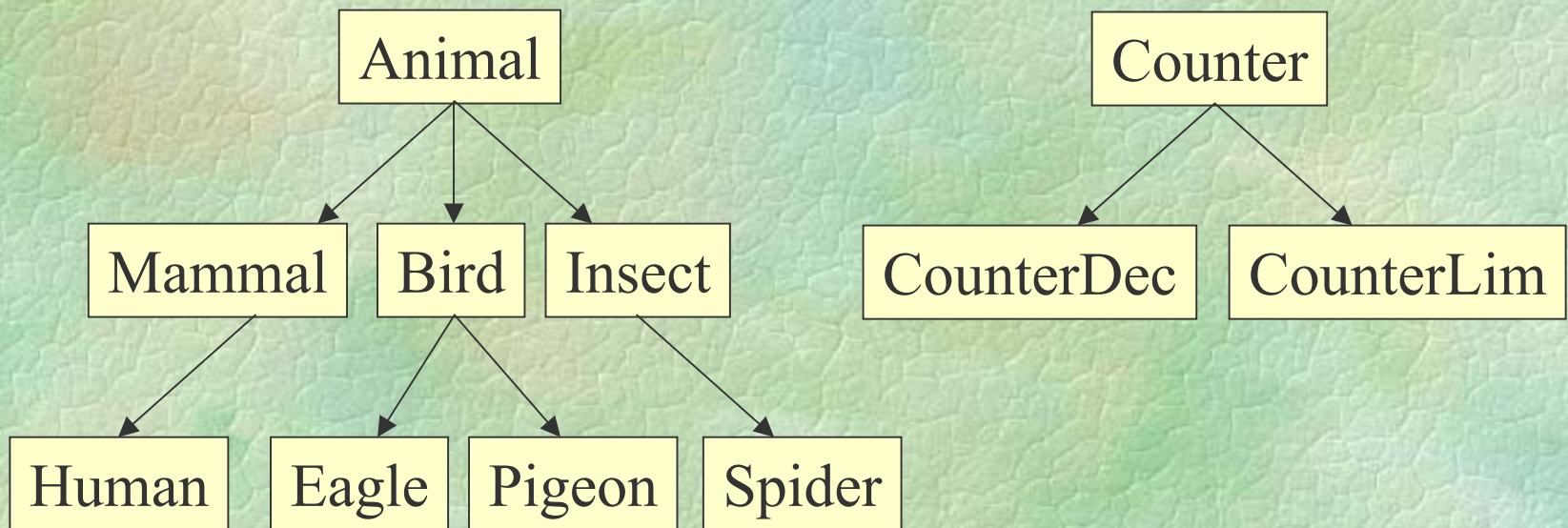
Ιεραρχίες κλάσεων

(i)

◆ Κληρονομικότητα

(inheritance)

- Εξειδίκευση των αντικειμένων μιας κλάσης, υποστηρίζοντας πρόσθετη ή διαφοροποιημένη συμπεριφορά

◆ Παράδειγμα: εξειδικευμένοι μετρητές

```
public class CounterDec
    extends Counter
{
    void dec () {
        if (value > 0) value--;
    }
}
```

επιπλέον μέθοδος

```
public class CounterLim
    extends Counter
{
    void inc () {
        if (value < 30) value++;
    }
}
```

υπερίσχυση
μεθόδου

Ιεραρχίες κλάσεων

(iii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
public class DemoProgram3
{
    public static
    void main (String [] args)
    {
        CounterDec c = new CounterDec ();
        for (int i=0; i<42; i++) {
            c.inc ();
            System.out.println (c.get ());
        }
        for (int i=0; i<42; i++) {
            c.dec ();
            System.out.println (c.get ());
        }
    }
}
```

get και **inc**
ορίζονται
στην κλάση
Counter

dec ορίζεται
στην κλάση
CounterDec

Ιεραρχίες κλάσεων

(iv)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
public class DemoProgram4
{
    public static
    void main (String [] args)
    CounterLim c = new CounterLim();
    for (int i=0; i<42; i++) {
        c.inc();
        System.out.println(c.get());
    }
}
}
```

`inc` ορίζεται
στην κλάση
`CounterLim`

`get` ορίζεται
στην κλάση
`Counter`

- ◆ Τα αντικείμενα της εξειδικευμένης κλάσης μπορούν να χρησιμοποιούνται μέσω αναφορών σε αντικείμενα της βασικής κλάσης
- ◆ Παράδειγμα

```
Counter c = new CounterDec();  
  
for (int i=0; i<42; i++) {  
    c.inc();  
    System.out.println(c.get());  
}
```

◆ Πολυμορφισμός υποτύπων

(subtype polymorphism)

```
Counter c1 = new Counter();  
Counter c2 = new CounterLim();  
  
for (int i=0; i<42; i++) {  
    c1.inc();  
    c2.inc();  
}
```

- Ποιες θα είναι οι τιμές των μετρητών;
⇒ δυναμικό δέσιμο *(dynamic binding)*
⇒ η `c2.inc()` καλεί την `inc` της `CounterLim`

Αφηρημένες κλάσεις

- ◆ Κλάσεις που περιέχουν αφηρημένες (*abstract*) μεθόδους, οι οποίες
 - διαθέτουν μόνο επικεφαλίδα
 - η υλοποίησή τους δίνεται σε εξειδικευμένες κλάσεις
- ◆ Παράδειγμα

```
public abstract class Expression
{
    abstract double eval ();
}
```

◆ Παράδειγμα: ένας υπολογιστής για αριθμητικές εκφράσεις

- Σταθερές

```
public class Constant
    extends Expression
{
    private double value;

    Constant (double d)
        { value = d; }

    double eval ()
        { return value; }
}
```

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

- Αριθμητικές πράξεις

```
public abstract class Operation
    extends Expression
{
    private Expression left, right;

    Operation (Expression l,
              Expression r)
        { left = l; right = r; }
}
```

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

- Πρόσθεση

```
public class Plus extends Operation
{
    Plus (Expression l, Expression r)
        { super(l, r); }

    double eval ()
        { return left.eval() +
            right.eval(); }
}
```


◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
public class DemoProgram7
{
    public static
        void main (String [] args)
    {
        Expression e1 =
            new Plus (new Constant (3),
                    new Constant (4));
        Expression e2 =
            new Minus (new Constant (8),
                    new Constant (2));
        Expression e = new Times (e1, e2);
        System.out.println (e.eval ());
    }
}
```